ԹԻՒ 473 Ի· ՏԱՐԻ ՇՐՋԱՆ Ժ· 1875 12 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ

ԿՌԻԻԻՆ ՀՈԳԻՆ

Հայ-կաթոլիկ աղգայնոց մէջ վերջերս ծագած խռովութեանցը վրայ մենք առաջին անգամ գրիչ ձեռք առած ատենիս, ըսինք թէ այս խռովութեան հեղինակներուն նպատակը եթէ աղգասիրութիւն մը ընել է, եթէ աղգին բարիք մը, օգուտ մը ընել է նէ՝ գործը մինչև այս աստիճանները հասցնելու բան մը չկար, ինչու որ կռիւով, խռովութեամբ, դժուարութեամբ ու երկպառակութեամբ սկսուած գործ մը՝ ոչ թէ բարիք կամ օգուտ, այլ ջնասէն զատ ուրիշ արդիւնք մը չը կրնար ունենալ, ուստի մինչև վերջն ըսինք թէ այդ մարդիկը՝ աղգին աչքին առջևը պարզած միութեան խնդրոյն քօղին տակը, իրենք ուրիշ ներքին դիտում մը և ներքին նպատակ մը ունէին յայտնելու։

Մենք այս կէտը առջի բերան մէկէն ի մէկ երևան հանել չուզեցինք, բայց որովհետև ալ հիմայ կարդը եկաւ, ուստի սկսինք այդ ներքին նպատակին վարագոյրն ալ պատռել, որպէս զի ամեն մարդ լաւ մը հասկնայ թէ ի՞նչ է եղերը այս ներկայ կռռուոյն բուն հոգին ու չարժառիթը։

Մեճմուայի Հալատիս լրագրոյն մարտ 28ի թիւթին Իէտաիյէ վերնագրով յօդուածին մէջ սա տողերը կտեսնուին։

« Պիզ անճագ չունու սէրալէսթ աէրիղ քի էկէր միւմախլէյհ տահա օլ մէմուրիյէթտէ գալաճագ օլուր իսէ, միլլէթճէ իլէրուտէ պունուն խայլը մաղարրաթը կէօրիւլէճէք. վէ գօդուսու Հինդիսթանտան պիլէ կէլէճէք տիր»։

Այս հոսքը Հնդկաստանէն չ'եկած հոսիէ եղաւ, և ահա սկսինք պատմել։

Աւելիչ 10–15 տարի առաջ Հնդկաստանի մէջ Հայ մը վախճանելով տեղւոյն պանքանէրէն մէկուն քով երեք միլիոն անգղիական ոսկի կը թողու. տարիներ կ'անցնին, բայց վախճանելոյն ժառանգներէն մէկը չերեւ-

նար։ Տեղւոյն կառավարութիւնը, ըստ իւր օրինաց, պաշտօնապէս կը յայտարարէ թէ՝ այս ինչ անուն անձը այսչափ տարիէ՝ ի վեր մեռած, բայց՝ նորա ժառանգորդներէն ոչ ոք երեւան եկած ըլլալուն, ալանքան մնացած յիշեալ դրամարին ժառանգորդներն ո՛րոնք որ են՝ թող երեւան գնեն և իրենց տեսակին տէր կանգնին։

Ա.յս միջոցին Պօլսոյ մէջ երկու մարդ երեւան գնելով՝ յիշեալ վախճանելւոյն ժառանգորդները մեր են ենք կըսեն. և շիտակ կերթան իրենց դործը Հայ կաթոլիկ վարդապետի մը կը բանան. սա՛ ալ իրմէ մեծէն կը հասկցունէ գործը. այս վերջինն ալ այն անձինքը իւր քովը կանչելով երկար բարակ բանակցելէն վերջը սակարկութեան կը մանեն, և յիշեալ մարդոցմէն ձեռք անցուելիք դրամարին 0/0 10 ը իրենց տրուելու համար պէնպ մը կառնեն և վերջը, իրենք ալ վկայադիր մը կուտան այդ մարդոց ձեռքը թէ՝ Հնդկաստան մեռնող այս ինչ անուն անձին ժառանգորդները ասոնք են. մարդիկն ալ սոյն վկայադիրը ծոցերնին դնելով չիտակ Հընդկաստան կուզեւորին։

Անոնք թող իրենց ճամբանին չարունակեւլու վրայ ըլլան, մենք ասդին հաս տեղի անցած դարձածները պատմեմք։

Հաղիւ թէ ասոնք ճամբայ կելլեն, ասդին դործը կիմացուի, լսողները վկայադիր տալուողներուն երթալով իրենց ալ այդ տասնորդէն բաժին մը հանուիլը կուզեն. և երբ մերժողական պատասխան կառնեն, իսկոյն մէջտեղերնին կռիւ մը նէ կը վրթիւ։

Ահա ճիշդ այս պահուն ժառանգորդները Հնդկաստանէն վերադառնալով Պօլիս կուդան, և վկայադիրը տուողէ անձանց կըսեն թէ, Հնդկաստանի կառավարութիւնը իրենց տուած վկայադիրը չէ ընդուներ, առարկելով թէ պէտք է որ սոյն վկայադիրը թէ Հայ կաթոլիկաց պատրիարքարանէն և թէ տեղւոյս կառավարութենէն պաշտօնական կնիքներով վաւերացուի, որպէս զի ճանչցուի թէ յիշեալ վախճանելւոյն ճշմարիտ ժառանգորդները ասոնք են։

Ա.յս լուրը հակառակ կողմը լմնցած առեն պատրիարքարանի ժողովականաց կիմացնէ թէ՝ այս տեսակ դիր մը առանց խորհուրդի չըլլայ թէ վաւերացնեն։

Միւս կողմնակ երթայ այս վիճակը լմնանալով, առանց չուարելու նորէն վկայական մը կը պատրաստէ. և պատրիարքարանի դիւանին պարապող մէկ միջոցը գտնելով կը տանի դիւանապետին՝ և առանց դործը հասկցնելու՝ իր ստորագրութիւնը ցոյց տալով կըսէ.— սա՛ ստորագրութիւնը կը ճանչնա՞ք ա՛.— Ա.յո. կը պատասխանէ դիւանապետ, ձերն է։ — կաղաչեմ, պատրիարքարանի կնքոցն ալ լմնըլլալը վաւերացուցէք։ Սա՛ ալ առանց բանէ մը տեղեկութիւն ունենալու իսկոյն կը կընքէ։

—Ուստի կաղաչեմ, կ՚ըսէ դարձեալ այս վկայականը ստորագրողը, եասախճին հետ թիճարէթ ալ ղրկելով, հոնկէց ալ վաւերացնել տուէք։ Դիւանապետը ասոր ալ շատ աղէկ ըսելով եասախճի մը հետ թիճարէթը կը ղրկէ և հոնկէց ալ վաւերացնել տալով սոյն դիրը դարձեալ տէրոջը կը յանձնէ։

Հակառակ կողմը երբ այս լո՛ւրն ալ կը լսէ բոլորովին կրակ կը կտրի ու կսկիծ ասդիս անդին կնալով իրարանցում մը հանել։

Ա.յս միջոցին մեր Հնդկաստան դացողները նորէն երեւան կելլեն և ձեռքի տակէ պատճառը հարցուած առեն կիմացուի թէ այս անդամուան առնց վերադարձը սա՛ է եղեր թէ իշխիր հանդիպած առեններին, հոն իսկէն տերեան անուն Հայ–Լուսաւորչական ընտանիք մը երեւան կ՚ելնէ, որոնք Հնդկաստան մեռնող հայուն բուն և ճշմարիտ ժառանգորդներն են եղեր. որով իրենք ալ չ՚են կրցած իրենց ճամբան չարունակել, որպէս զի չըլլայ թէ այս անդամ ալ ճամբորդութեան մէջ կրած նեղութիւններին պարապը ելնէ. և եկեր են այս արդելքին ալ առաջքը առնելու, ինչպէս որ յայտներ են ալ։

Սա՛ է թէ իրենց վկայագիրը տուողին ներկայանալով և գործը հասկցնելով, նա ալ թուղթը կը բանայ և բայց տեղ մը երկու տողով կը նշանակէ թէ այդ վախճանեալը հոս Հայ Լուսաւորչական երկու ժառանգորդ ալ ունի բայց անոնք իրենց կողմանէ այս անձինքը փոխանորդ են կարգած. և այս անդամ ալ այս կերպով ճամբու կը դնէ։

Ա.յս իրողութիւնը արդէն մեր Պատրիարքարանին անուղղակի կերպով իմաց տրուած ըլլալով, Պատրիարքարանն ալ ուշադրութեան առած է։

Ահա այս խնդրին ծագումն առած է ներկայ Հայ–Կաթոլիկաց մէջ եղած խռովութիւնները, զորս հաստարակութիւնը Ազգային խընդիր մը կարծելով իրարու դէմ գրգռուած է անգիտաբար։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Պու սէնէ իւչ գըլթա գօնսէր վիրճճէկիմիզի պլետիրմիշ իսիք. նասըլ քի մալիւմ տիւր, պիրինճիսինի վիրմիշիզ տիր, վէ իքինճիսինի տախի Զաւիկ հաֆլթասը ճիւմա իրթէսի կիճէսի իսթանպօլտա վագը Օսմանլը թէաթրօսունատա օլուպ, վէ երնէ տէվլէթլու Արիֆի փաշա հազրէթլերի զիրի հիմայէյի ճէլիլէրինաէ օլտուղու հալտէ վիրմէք նիյէթինաէյիզ։

Հէրքէս պիլիր քի, մէզքիւր գօնսէրլէրաէն մագսէտ, Ագապեան վարժարան իչին պիր մէնֆաաթ չըգարմադ տըր, հէրքէսին իմտատ վէ համիյէթինէ միւրաճաաթ ըթմէք տիր, պիր թարիք իլէ տիլէնմէք տիր, վէ մէքթէպի մէզպուրու գաերըմադ, վէ օճիհէթլէ թէրաքիւմ ըթմիշ օլան պօրճունուզու վէրմէք տիր։

Վագտա, պու թարիգ էն կիւճ պիր թաբիգ տիր, խալդ իչին պիր աղըրըզ տըր, լաքին, չի՛ չարէ քի՝ պիզտէ պէօյիւք համիյէթ սահիպլէրի պուլունմատըղընատն, հէր մէքթէպլիմիզ, հէր խայրաթխանէմիզ, հէր քիլիսէմիզ վէ հաթթա հէր քահանայ, վարդապետ, եպիսկոպոս վէ բաթրիկիմիզ պիլէ, պէօյլէ պիրէր նէվի տիլէնճիլիք իլէ գայրըլապիլմէքտաէ տիր. էվվէթ, էն մուգատտէս այինիմիզ դուատասը չէրիճ իքէն, օ տախի ժամուց վէրիլմէսինէ միւհթաճ պուլունմադտա տըր։

Էմմա, տօսթլար վէ տիւշմէնլէր պիլիր, «խի եա, նէ՛ վազիֆէն տիր տէ, վարան օլմատըղը հալտէ, գալդըպտա պէօյլէ պիր աղըր եիւքիւն ալթընա կիրմիշսին» տէրլէր իմիշ. վագտա օնտա հադդլարը վար տըր, միլլէթիմիզ իչին պունատան տա պիւյիւք պիր տիվանէլիք օլամազ իմիշ, էօյլէ օլմասընա էվվէլլէրի օգատար իսքեաթ օլմուշ տէյիլ իսիք, չիմոի պիզ տախի քեամիլէն իսքեաթ օլմուշուզ քի, պիզ իմիշիզ թիմարխանէյէ իլք պաղլանըլաճագ ատէմմ, պու ինքեար գապու իթմէզ պիր ոահիսլիք տիր. լաքին, չի՛ ֆայիտէ քի, հէր ատամտա պիրէր նէվի տիվանէլիք օլուր տէրլէր, պէսպէսլի պիզիմ տէ էն պիւյիւք տիվանէլիկիմիզ պու եիւզտէն մէյտանէ չըգաճագ իմիշ, արթըգ պունու տա հէր քէս ավգ իթմէլի տիր. պունատան տա գաթինաղար, հէր տիվանէլիկին պիր ատնու վար տըր, էլպէթթէ պունունատա ատնու կէլէճէք տիր, վէ ինշալահ տա բէք ուզագ տէյիլ տիր. ինշալահ պու գօնսէրլէրիմիզ ատն օլաճագ տըր տա, հէմ պիզ տիվանէլիքաէն գուրթուլաճաղըզ, վէ հէմտէ խալգ պիզտէն գուրթուլաճագ տըր։

Մէզքիւր գօնսէրիմիզտէ հէրքէս, խաֆիֆէ պիրէր իւտանէ հիմմէթլիլէ հազըր պուլունապիլէճէկինտէն, ումարըզ քի չօգլար թէչրիճ իլէ, կէրչի պիզ թէչվիգտէն վազ կէչմիք, լաքին հիչ տէյիլ իսկ եիւքիմիզիս խաֆիֆլէթմէկէ հիմմէթ խատճէք տիր։

Մանր-դ ֆր- 2794

Պէյ-բազարի մէջ այս հինգշաբթի օր կատարուած երեսփոխանական վերջին քուէարկութենէն Մեծ. Բարսեղ Էֆէնտի Հալաճեան քուէից բացարձակ առաւելութեամբ Ազգային Ընդհ. ժողովոյ երեսփոխան ընտրուեցաւ։

Հալաճեան Էֆէնտիի անկեղծ ազգասիրութիւնը և անխոնջ գործունէութիւնն արդէն իր ազգին մատուցած ծառայութեամբը ծանօթ ըլլալով, նորա այս ընտրութիւնը սաստիկ Պէյ-բազարի թաղեցւոց մեծ պատիւ կը բերէ։ Ուստի կը յուսամք թէ նորընտիր երեսփոխան Էֆէնտին իր այս նոր կոչմանն ալ կրկին ընդունելով, թաղեցւոց առ ինքն վկայած վստահութեան ու համակրութեան քուէն յարդած կըլլայ։

Արդէն յիշեալ Էֆէնտին իր ազգասիրական զգացմունքէն դրդեալ, Պէյ-բազարի դպրոցին տասնևմէկ հատ ազքատ աշակերտացը իր ծախիւրը մէյմէկ ձեռք զգեստ չինել տուեր է, զոր հաճութեամբ կը հրատարակեմք ուրիշ բարեսէր ազգայնոց ալ օրինակ և քաջալերութիւն մ՚ըլլալու համար։

Անդրիոյ յրագիրք հետևեալ հետաքրքրաշարժ վիճակագրութիւնը կը գրեն։

Ամէն կին ամուսնանալու համար ուելի կամ պակաս բազդ ունի։ Արդ կանոնց ամբողջ բազդը 100 հաշուելով, 15–20 տարեկան հասակին մէջ 100 ին $14\frac{1}{2}$, 20–25 ին մէջ 100 ին 52, 25–30 ին մէջ 100 ին 18 բազդ կունենան։

30 տարեկանէն վերջը, կիները իրենց բազդէն 100 ին $84\frac{1}{2}$ը կը կորսնցնեն, բայց 30–35 տարեկան եղած ատեններն 100 ին $6\frac{1}{2}$ ունին տակաւին։ Իսկ 35–40 տարուան հասակին մէջ $3\frac{3}{4}$ հատիւ կրնան ունենալ, և սակայն այս թիւն ալ հինգ տարին անդամմը կը պզտիկնայ, այսինքն 2, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ և $\frac{1}{4}$ առ 100։ 60 տարեկան ըլլալէն վերջը բազդեր նին 100 ին մէկ հազարերորդի կիջնայ։

Հայրենիք

Պօլսոյ օրիորդները Հայրենիքի վիճակագրական այս հաշուոյն տակէն մէկ կերպով մը չեն կրնար կոր ելլել։

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՏԱՆԿ ՏՈՒՆՆ

Շատեր գիտեն թէ ամեն տարի Զատկի տօներուն Ոսմիկանութեան կոմմէն Ծունայ Պատրիարքարանին յատուկ պատուէր կը ղրկուէր որ Զատկի առաւօտուն եկեղեցեայ կամ փողոցներու մէջ տարճանակ, բիչթօֆ, բիվօվէր ևն. չը նետուին։ Ասկէ զատ պատերու վրայ ալ չորս կողմը ծանուցագիրը կը փակցուէր, Թօլ կը պարտէր, այս պատուէրին հակառակ գտնուողներուն ծանր պատիժ ու տուգանքներ կը դրուէր. որպէս զի այս անկարգութեան և կամ չիտակն ըսելու համար այս խնդիրութեան առաջքն առնուելով. ախտութիւն մը, վնաս մը, և կամ քաղաքին մէջ բնակող ժողովուրդն այս պատճառառ անհանգիստ չ՚ըլլայ։

Ատոնք ըլլալով հանդերձ, դարձեալ Զատկին երեք օրերը քոֆթէնօ, փանկ փանկ էն դըլուխ առած չունէինք։

Այս տարի արգելքը յունայ Պատրիարքը, առանց ոստիկանութեան պատուէրին սպասելու ինք իրմէն ելեր ըրեր է և բոլոր եկեղեցիներուն մէջ ալ կոնդակներ կարդացնելով, աղաչեր է որ գինքը Դրան առջեւը պըզտիկ չը ձգեն։ Անոնք ալ խօսք տուեր են որ ալ ասանկ անկարգութիւն մը չ՚ընեն։

Մենք առջի բերան երբ այս լուրը լսեցինք՝ չատ ուրախացանք, բայց որչա՜փ մեծ եղաւ զարմանքնիս երբ դեռ Զատիկը չհիասծ երեկ գիշերուընէ տեսանք որ մինչև լոյս տապանճաներուն որոտումը չը դադրեցաւ։ Ասոր վրայ քաներնիս վախչելով կամ չիտակը թող չը տրուելով որ քիչ մը գոնէ քնանանք՝ մինչև լոյս նստելու սպասուեցանք,

այնքան որ պահ մը բերայի մէջ ըլլանուս չը հաւատալով, ինքզինքիս Սեվաստօբոլի կամ Սեբաստպուրկի մէջ կարծեցինք։

Արդեօք այս մարդիկը Զատկին օրը ատըճանակ նետելը, արգիլուած է տէյի՝ Աւագ շաբթո՞ւն նետել որոշեցին, չէնէ մի կառավարութեան այս անդամուն ըրած քաղաքավարութենէն օգուտ քաղելով երես մի առին։

Ինչ որ ալ ըլլայ, Գունայ մէջ շատ դէշ սովորութիւն մըն է ասիկայ, որ չարունակ տեղի կունենայ առանց միւս քրիստոնեայ ազգայ մէջ ասոր նման բան մը տեսնուելու։

ԱՏԱՆԿ ՕՐԵՐ Է

Մարդ մը ապուշ ըլլալու է որ այս օրերուն ատանկ օրեր ըլլալը չը դիտնայ, բայց մարդ մը, ատէթա ինսաֆսըզ, մերհամէթսիզ, վերջապէս թէրպիէսիզին մէկը ըլլալու է, որ այս օրերուն ատանկ օրեր ըլլալը գիտնալով հանդերձ, երթայ ասկէ անկէ ունեցած առնելիքները պահանջէ, — կըսէր երկայնահասակ պարոն մը, երբ խանութը նստած, պարտապահանջներուն մէկզմէկու ետևէ գալն ու իրմէ տակ պահանջելը կը տեսնէր։

Այս պարոնը ոչ այնչափ շատ, այլ բաւականի պարտքեր ունէր և կրնար ալ վճարել եթէ ուզէր, բայց ամէն անգամ մէյմէկ պատճառ կը վնտռէր, որ տակ պահանջելու եկողները կուտ մը չվճարելով ետ դարձնէ։

Հիմայ ալ ասոնց օրերը մրնէ ձեռք առեր, եկողին գացողին տակի տեղ պօլ պօլ այս խօսքը կուտայ, և դեռ երեկ երբ իւր մէկ պարտապահանջը իրմէ տակ ուզելու եկաւ, մեր պարոնը բարկացաւ և մարդուն երեսն ի վեր պոռտայ ըսելով,

— Պէ ախպար, քիչ մ՚ալ սպղը պէտք է, տանկ օրեր ըլլալը չէ՞ս գիտեր, ինչ եկեր տակ կուզես։

— Իշտէ աղէկ ա՛, ես ալ տանկ օրեր ըլլալուն համար է որ եկեր տակ կուզեմ, հէմ քիչ մ՚ալ պօճա ըլլալու է, իշտէ գիտես կոր ա՛, տանկ օրեր է։

— Էյ դուն իրա՛ւ սպղը ըտած բանդ չունիս եղեր ա՛... հիմակուան տանը խօսլո՛յ բան գիտցար տանկ օրեր ըլլալուն համար թախըմ մը մէսարիֆ ընելէն ետքը, պարտք ալ տալը։ Ատիկայ քուկին էն ղէնկինդպիլէ չի կրնար ըներ։

— Ի՛նչ պօլ լախըրտը Աստուածդ սիրես, զահէր տանկ օրեր է տէյի հաց ալ ուտելու չէ... հէմ խայրի ես տտանկ տօլմաները կըլլելու ժամանակ չունիմ... տանն մը օրթալըխը քէսատ է առուտուր չկայ կըսէիր մոիկ կընէի, տանն մը շատ առնելիքներ ունիմ չեն իտար կոր կըսէիր մոիկ կընէի, տանն մը տունը հիւանդ ունիմ, հէքիմի բարայ տալէ դուրս առած չունիմ կ՚ըսէիր մոիկ կընէի, անցածներն ալ ելար լիրային իջնելը ելլելը մահանայ ըրիր, կէնէ մոիկ ըրինք ամմա, ալ հիմայ աս ու ան մոիկ ընելու ժամանակ չունիմ, տտակս կուզեմ։

— Ձանըմ հասկցանք՝ մենք ալ քու տտակդ չենք իտար ըտած չունինք ա՛, հէլալէթ պիտի տանք, լաքին սա օրերը անցնին տէ, Աստուած ողորմած է, մոռթլախ բան մը կընենք։

— Ախբար, սա օրերը անցնելէն ետքը ես քեզի տամ, լինճի՛ սա օրերը պէտք է, կրցի՞նք հասկցնել, ասոր Աւագ ուրբաթ օր պիտի ըլլայ՝ ես տահա բան մ՚ալ առած չեմ, ուրկէ առնենք որի տանք... ամենէն առաջ խաթր մը լաթ կուզեմ քի, քիչէն քիչ 600 ղրւշ կըլլայ, ասոր պօթինն է, ֆէսն է, քռավաթքն է, պասթօնն է, չապկին է, մանտիլն է...։

— Սօրւխ առ պէ մարդ։

— Տահա կայնէ նայինք, ասոնք հագնելիքի տայիր բաներ են, գանք հիմայ ուտելիքներուն։ քիչ մը բաստըրմա, քիչ մը սուճուխ, քիչ մը պանիր, քիչ մը չէօրէք, քիչ

մը խաւեար, քիչ մը սիւաղաճ, մէկ երկու հարիւր հաւկիթ, մէկ երկու տեսակ ձուկ, հին վեցդ օլայ միս, երկու երէք հատ։

— Տահա։

— Տահա, ասանկ օրեր է, թէպէրլիքի և կողներուն համար մէկ երկու տեսակ անուշ 50–60 բօրթուդալ, քիչ մը գինի, տղայոց համար մէկ քանի տեսակ չաքարէղէններ։

— Օ՛խ, օ՛խ, օ՛խ, տահա նէլէր . . . ան չէ տա Աստուած սիրես, զատիկ էրթէսի Անատօլուին խըթլըխը Սթանպօ՛լ պիտի գայ, ի՞նչ պիտի ըլլայ, չէ նէ ասոնք ամենքն ալ րէժի մի պիտի ըլլան։

— Նէ խըթլըխս պիտի գայ, նէ ըէժի պիտի ըլլայ, տահա դուն ի՞նչ գիտես . . . ինչպէս որ ինքդինքդ կը զարդարես նէ, անանկ ալ պէտք է որ տունդ ալ քիչ մը չէնքի չըննորհքի բերես, սազես, զարդարես, քանի մը տէմէթ ծաղիկ առնես, զէրչն է, զիւմպիւլ է, ֆուլեա է, լալէ է ևն ևն։

— Էյ տահա, տահա։

— Տահա չա՛տ, որ մէկն ըսէ՛ . . . մինակ ասոնցմով չըլլար, էրէյի ալ հաղըրտա բարա ունենալու ես քէխեային, մըխտարին պէք քճխլին, սախային, ժամկոչին, տուն օրհնող քահանային, ելաս ժամ մ՛ալ երթալու ըլլաս նէ, ժամուց է, իւղադին է, հանդերձադին է, աղքատաց նուէրն է, ջրհանաց տարեկան տուրքն է տալու համար, թող գկանայս և ղմանկտիս։

— Պէ մարդ Աստուծոյ խենթեցա՞ր, ի՞նչ եղար, ես այդչափ տահկով երկու հատ հատ հարսնիք կընեմ։

— Չէ՛, չէ տահա չխենդեցայ ամայ, էկէր ասոնց մէկը պակաս ընելու ըլլամ նէ, ան ատեն, կնկանս վրվուկէն խենդենալս բան մը ըսել չէ . . . ինչ է նէ ասոնց ամենքըն ալ բարայով կըլլայ, աղբար, բարայով, տուր սա բարաս քի երթամ ինչ պիտի ընեմ նէմ նէ ընեմ։

— Ձանըմ, հելպեթ բարայով կըլլայ պէտիհալա չըլլար ա՛, լաքին սա կայ քի, ասոնց ամենքն ալ լինէ առած բարայո՛վ պիտի ընես։

— Պէ պապամ, քիչ մը քեննէ, քիչ մը անկէ, ինչ է նէ ընել ըլլալու է, իմ խելքս անոր կը հասնի։

— Անանկ է նէ՝ երկու սահաթէն եկու, Աստուած ողորմած է բան մը կընենք։

Խեղճ մարդը կերթայ երկու ժամէն ստակը պիտի առնէմի յուսով, բայց մեր պարոնը միտքը կը դնէ որ ան չեկած ինքը կծիկը դնէ և այսօր ալ չուկայ չերթայ։

Պարտապահանջը հազիւ ժամ մը ասդին անդին թափառելէն և ամէն կողմէն յոյսը կարելէն վերջը, կարծելով թէ անկէ ի վեր երկու ժամ եղած է, կը դառնայ կուգայ ճիշդ այն ատեն, երբ մեր պարոնն ալ կը պատրաստուէր առնել քալելու։

— Հա՛, կըսէ խեղճ մարդը, ըսել է քի թամ վախթին եկայ, հայտէ նայինք, խայրի ըսելիք մը չունիս ա՛։

— Զեղա՛ւ, կը պատասխանէ պարոնը, պարտապահանջին այս անակնկալ գալատեանը վրայ չուարած։

Եթէ խեղճ մարդուն գլխուն գաւազանի սաստիկ հարուած մը իջեցնէին, այնչափ ցաւ չը պիտի զգար, և այնչափ չպիտի խըռովէր որչափ այս վերջ բառը գինքը խառնվեց, ալ բացաւ բերանը և սկսաւ պօռալ, կանչել և բերնին եկածը դուրս տալ, յորմէ մեր պարոնն ալ դրդռուելով, ինքն ալ սկսաւ բարձրաձայն անոր դէմ խօսիլ. առ քեզի աղտոր կռիւ մը։

Ասոնց ձայնին վրայ դրացիք կը ժողովըուին և կուգեն ասոնք հանդարտեցնել, պարտաւերը կը պօռայ, « ասանկ օրեր է, ո՞վ որի ստակ կուտայ », պարտապահանջը կըսէ « ասանկ օրեր է, տուր ստակս », միջնորդողները կըսեն « ասանկ օրեր է, չվայլեր, ամօթ է » վերջապէս, ամենուն ալ դլխաւոր փառատու խօսքն է ասանկ օրեր է, բայց քեզ կը ծնայ ընթերցո՛ղ, որոշել, թէ ասոնցմէ որո՞ւն ըսածը իրաւացի է.

Ինչ որ է, ասոնք քիչ մը առեն այսպէս մէկզմէկու դէմ պօռալէն ճչելէն վերջը, դրացնագ համոզմամբը կը հանդարտին, և մեկը ասանկ օրերու մէջ խաղք ու խայտառակ ըլլալուն վրայ, իսկ միւսը տըմ տըզլախ ծնալուն վրայ անէծքներ կարդալով իրարմէ կը զատուին։

ԷՄՄԷՆԻ ԳԱԹՈԼԻԿԻԿ ՄԼԼԷԹԻՆԷ

ՀԱՓԻՐԱՆԷ ՊԻՐ ԻՒԹԱՐ

(Շարունակութիւն տես էջ 467)

Ա.հվալի մէշրուհէյի մէյտանա գօյմագտա օլան մագսէտի խալիսանէմ՝ տինի իսավիյէյի չիւրիւթմէք, վէ նէ տախի ըհհապիյնտէն հիւրմէթ վէ րիայէթ վէ ըհթիպարէ չայան օլանլարա՝ վաճիպ օլան հիւրմէթի վէ րիայէթի վէ ըհթիպարը գալտըրմագ օլուպ, իլլա չունու տիմէք խաթէրիմ՝ քի՝ Հազրէթի իսա էֆէնտիմիզին քիլիսէսինի իտարէ իտէն, վէ տինի իսավիյէնին ագահինի վազ վէրէն բուհպան, վէ բիսկոպոս վէ Բաբա Հէլարթի, ճիւմլէթէն ինսան էվլատը օլտուգլարընտան, ղուրուրիյէթ, գըսգանճլըգ, խըրս վէ թահմահ տուլղուլարընա միւպէթէլա օլարագ, եա պիր սուրէթէլէ, եա տիկէր սուրէթէլէ թահրիք օլտուգլարը հալտէ հագլարընտա օլան հիւրմէթ, վէ րիայէթ, վէ ըհթիպար թապիհէն սագըթ օլուր։

Պիլ ֆարզ, Քէման օն տէօրտիւնճիւ միւթէվէլիա Բաբա Հազրէթլէրինին զէմանընտա, 21 թէմմուզ 1773 թարիխի իլէ միւվէրրհխէն սուար իտէն էմրինէ պինաէն, ճղուն թէսմիյէ օլունան բուհպանլարը թարիգաթը լաղվ իսիվիշ օլմազլէ, թարիգի մէզքիւր եօլսուզ տիմէք օլուպ, օլմատըղը չիմտիվիք չէօյլէ տուրսուն, ֆագաթ թարիգի մէզքիւրէ տախիլ օլան բուհպանլարընն էքսէրիյէթի եախօտ միւտիր վէ միւտաահատէմ թագէմլարը սուրէթի զայրի մադպուլէտէ պուլունտուգլարընտան թարիգի մէզքիւրուն լաղվընա սէպէպիյէթ վէրմիշլէր տիմէք օլմազ մը։

Քէզալիք, ինչէնա տօմինի թէսմիյէ օլունան Քիւրսիի չէրիճի նիզամնամէսինին Քրիսթիյան գրալարը պէ ինլէրինտէ դիյլու գալէ մուճիպ օլտուղունտան, նիզամնամէի մէզպուրէնին Բօրթօքէզ տէվլէթի մէմալիքինտէ գրաաթի վէ նէշրի միւթէվէգգա Բաբանընն զէմանընտա էմրի րիյասէթբէնահիլէրի իլէ մէնն իսիվիշ օլմազլէ, իլաննամէի մէզպուրէնին իլանը վէ նէշրի զըմնընտա մուդաատէմէն վէրիվիշ օլան գարարը բուհանի եօլսուզ օլտուղունտան սագըթ իսիվիշի աշնաչըլմազ մը։

Քէզալիք, միւթէվէգգա ալթընճը Ա.ղէքսանդր նամ Բաբա Հազրէթլէրի, քի՝ րսիի չէրիճի րիյասէթինի տէրհուհտ իթմէք իչին, պիր գաչ եր վէ գըզ եվլատլարը օլտուղունտ Թագտիրտ, 1492 սէնէսինտէ, սուրէթինտէմէշրուհէտ մուամէլաթա պիլ Թէշէպպիւս, էշհայը մուդաատտէսէ Ֆիլոսոֆիյէլ (սիմոնականութեամբ) հարամ բաբա ալտադ, վէ պաղը րիվայէթի միւթէպէրէյէ նագաըրէն, խըյանէթ վէ գան իտէրէք, բաբալըգմէնէֆտինի էլէ կէչիրտիքտէն սոնրա վէ Ֆաթիյլէտիզի տէրմէյան օլունտուգտա, հէր բաբա, սուրէթի մաթլուպէի մագսուտէտ ինսանիյէսագ օլունմուշ, վէ ինճիլի չէրիճէ Թաթալիգէն վէզայիֆինի իճրա իթմիշ աէնիլէպիլիր մի։

Քէզալիք՝ միւթէվէգգա Ալթընճը Ստեֆանոս բաբա Հազրէթլէրի՝ ճիպլիյէթինին ալչագըղընտան նագլի՝ սէլէֆի միւթէվէգգա Ֆօրմոզ նամ բաբանըն լէչինի մէզարտան չըգարըգ չայա աթտըրմըշ օլտուղու վէ մուահխարէն քէնտուսի 900 սէնէի միլատիյէսինտէ մահպուսէ լուդա պիրլէ անտէ պօղտուրուլմուշ օլտուղու տէր խաթըը օլունտուգտա, Րօմա քիւրսիսինին մէճլիսի բուհանիսինին հէր ինթիհապքէոտէսի օլան բաբա՝ միճճէրէթի Հազրէթի իսանըն վէքիլի տատ օ-

լունապիլը մի. վէ պէօյլէ պիր բաբանըն եէր եիւղիւնտէ պաղլատըլը, կէօյլերտէ տախ պաղլանըը, վէ եէր եիւղիւնտէ չէօղտիւղի. կէօյլերտէ տախի չէօղիւլիւը տէյէպիլլինիը մի։

Քէղալիք, միւթէվէզիա եէտինճի ինոչէնթօ նամ բաբա հաղրէթլերի, մէմուրիյէթի մէզպուրէսի ղէմանընտա, պետրոս նամ քիմսինէ տախի հէր նասլխսէ բաբա լինթիխապ օլունմուշ խտուկինտէն. պէյնէլբաբա վէլնաս թէհհատուխս խաէն դիյիլ ու գալըն թէսվիյէսի զինընտա իքիսինին տախի աղլինէ լուզում կէօրիւլերէք, բաբայը սանի խոթիֆա կյլէտիվի թադիրտէ, ինոչէնթօ քէնտիսի տախի խոթիֆա խաէճէղինի եէմին իլէ թէահիւտ կյլէտիքտէն սոնրա, մէրգումպետրոս նամ անթիբաբա խոթիֆա կյլէտիվի սբրատա, բաբայը մուհայիլէյհ ինոչօնթէ եէմինինի այագ ալթընտա ալարագ, բաբալընտան առէմի խոթիֆա իլէ, հալդը ալտաթմըշ օլտուղու առը խաթըը օլունտուգտա, պէօյլէ պիր բաբա րիայէթ վէ իթիպարէ չայան ատտ օլունապիլիը մի։

ՑԷՂԴ

ՋԷՎԱԼԸԸ ԳԸԶՃԸՂԱԶ

Ե Ա Ն Ի

ՊԸՑՕՂԼՈՒՆՏԱ ՊԻՐ ՎՈՒԴՈՒԱԹ

ԷՄԷՐ

Թ. Ա.

ՄԱԹՊԱԱՑԸ ԳԱՎԱՖԵԱՆ

Իշ պու բիսալէ 141 սահիֆէտէն իպարէթ օլուպ, սաթըլըը Սթամպօլտա պէհէը էրմէնի քիթապճըլարտա վէ ֆէօթրիւ պաշընտաքի պարագատա

Ֆիյ 9 ղուրուշ

——

ՀԱՄԱՌՕՏ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԿԱՆ, ՓՈՂԱՔԱԿԱՆ, ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ

Ս. Երուսաղէմայ վանուց տպարանէն՝ի լոյս ընծայուած այս գասադիրքը կը ծախուի բոլոր Հայ դրավաճառաց քով, ողջ տակ 7 ղուրուշ։

Կը ծախուի Երուսաղէմայ փոխանորդարանը և մայրաքաղաքիս Հայ գրավաճառաց քով ի գին 7 ղրուշ։

Գումգափու Մօլա Թաշի ճատէն 4½ կանգուն երկսով ամէնը 90 կանգուն տեղ մը կայ ծախու։ Ուզողը կրնայ գրասենեակէս տեղեկութիւն առնել։

Ի Լ Ա Ն

Սիրքէճի իսկէլէսինտէ տէմիրճի մաղազալորը իթթիսալինտէ պուլունան մաղազատա սօպա վէ մանթպախ իչին ֆարտիֆ վէ նիւֆաթըլ մատէն քէօմիւրիւ սաթըլմագտա օլուպ, թէչրիֆէ բաղպէթ պույուրան զէվաթըն հէր հալտէ խօշնուտ օլաճադլարը իլան օլունուր։

Մամլոյ իւրաքանչիւր չրջանը 32 օրինակ է։
Տոորագրութեան տեղն է Պօլիս, Զինճիրլի խան վերի յարկ թիւ 18։
Դուրս երթալիք թերթից փոստայի ծախքը առնողին վրայ է։

Շրջանին գինը դահեկան կանխիկ	60
Կիսաշրջանը » »	30
Մէկ թիւը փարայ	30
Փանուցման տողն է դահեկան	2

ՇԱՐԱԳԻՐ–ՏՆՕՐԷՆ
ԳԷՈՐԳ Ե. ԱՒՎԱԶԵԱՆ

Ս. Ղ. Պարտիզպանեաց Եւ՛ըկ.
ՐԻԶԱ–ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 3